

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 393/2012-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť Mgr. O. K., B., správkyne úpadcu J., s. r. o., B., zastúpenej V., s. r. o., konajúcou prostredníctvom advokáta JUDr. J. V., LL.M., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva pokojne vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 9/2012 z 29. marca 2012, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. O. K., správkyne úpadcu J., s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 9/2012 z 29. marca 2012 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 9/2012 z 29. marca 2012 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Mgr. O. K., správkyňi úpadcu J., s. r. o., priznáva náhradu trov konania v sume 323,50 € (slovom tristo dvadsaťtri eur a päťdesiat centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet V., s. r. o., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 393/2012-21 z 22. augusta 2012 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť Mgr. O. K. (ďalej len „sťažovateľka“), správkyne úpadcu J., s. r. o. (ďalej len „úpadca“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva pokojne vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obdo 9/2012 z 29. marca 2012 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva základná sťažnostná argumentácia založená na tvrdení sťažovateľky, že najvyšší súd, hoci viazaný ústavným imperatívom obsiahnutým v čl. 2 ods. 2 ústavy, v rozpore so zákonným príkazom uvedeným v § 47 ods. 1 zákona

č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), neskúmal účinky vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu ku 14. marcu 2012 a neprerušil dovolacie konanie, ale v jeho majetkovej veci ďalej konal a 29. marca 2012 vydal napadnuté uznesenie. Týmto uznesením najvyšší súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 362/2010 z 11. októbra 2011 (ďalej len „krajský súd“ a „rozsudok krajského súdu“) v spojení s opravným uznesením zo 6. februára 2012 a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Rozsudkom krajského súdu bol pritom zmenený rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 31 Cb 26/07 zo 14. júla 2010 (ďalej len „okresný súd“ a „rozsudok okresného súdu“) tak, že žalovaný (S., a. s.) bol zaviazaný zaplatiť úpadcovi sumu 242 929,70 € s príslušenstvom a náhradu trov konania v sume 38 264,50 € na účet právneho zástupcu úpadcu.

3. V čase vyhlásenia ani nadobudnutia právoplatnosti zmeňujúceho rozsudku krajského súdu pritom spoločnosť J., s. r. o., ako úspešný účastník tohto súdneho konania ešte nebola ako dlžník účastníkom konkurzného konania, ktoré sa na jej majetok začalo na návrh jej veriteľa až uznesením okresného súdu sp. zn. 3 K 86/2011 z 9. januára 2012. Uznesením okresného súdu ako konkurzného súdu sp. zn. 3 K 86/2011 zo 7. marca 2012, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku 14. marca 2012, bol na majetok úpadcu vyhlásený konkurz.

4. Sťažovateľka v sťažnosti tvrdí, že postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu bola zmarená účinná ochrana nielen procesných a vecných práv a úpadcu, ale aj tretích dotknutých osôb. Sťažovateľka na odôvodnenie sťažnosti uvádza:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v označenom dovolacom konaní úplne odignoroval zmenu v právnom postavení žalobcu, spoločnosti J., s.r.o., keď bol na majetok žalobcu vyhlásený konkurz, čím uprel oprávneným subjektom možnosť v súlade s právnou úpravou konkurzu a reštrukturalizácie uplatňovať ich práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva nerušene vlastní majetok prostredníctvom právnych prostriedkov a postupov osobitne ustanovených pre oblasť konkurzu a reštrukturalizácie.“

Vyhlásenie konkurzu spôsobuje celý rad právne významných účinkov vrátane účinkov na niektoré prebiehajúce súdne konania, ktorých účastníkom je úpadca.

Podľa § 47 ods. 1 ZoKR ak tento zákon neustanovuje inak, vyhlásením konkurzu sa prerušujú všetky súdne a iné konania, ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi. Lehoty v týchto konaniach ustanovené alebo určené počas prerušenia týchto konaní neplynú.

Podľa § 47 ods. 3 a 4 ZoKR v konaniach prerušených podľa odseku 1 možno pokračovať na návrh správcu; správca sa podaním návrhu na pokračovanie v konaní stáva účastníkom konania namiesto úpadcu. Súdne a iné konania, ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi, možno po vyhlásení konkurzu začať len na návrh správcu, návrhom podaným voči správcovi v súlade s týmto zákonom alebo z podnetu orgánu príslušného na konanie, pričom účastníkom konania namiesto úpadcu je správca....

Účinky prerušenia konania nastávajú momentom vyhlásenia konkurzu, priamo zo zákona, nie je naň potrebné žiadne procesné rozhodnutie súdu, ktorý vedie konanie, vyhlásenie konkurzu sa súdom, ktoré vedú uvedené konania, konkurzným súdom neoznamuje a súd, ktorý vedie konanie je povinný prihliadať na prerušenie konania z úradnej povinnosti... Z podstaty veci je vylúčené, aby súd v ktorejkoľvek etape konania, ktoré je prerušené, vydal rozhodnutie vo veci samej, okrem rozhodnutia, ktorým sa konanie zastavuje z procesných dôvodov.

Predmetom prvostupňového, odvolacieho aj dovolacieho konania je majetkové právo úpadcu, pohľadávka na zaplatenie istiny 242 929,69 € s príslušenstvom voči dlžníkovi S., a. s. Predmetná pohľadávka je majetkom, ktorý podlieha konkurzu, pričom tento účinok nastal vyhlásením konkurzu...

S ohľadom na uvedené skutočnosti nastali procesné účinky vyhlásenia konkurzu, a teda aj účinky prerušenia konania v zmysle § 47 ods. 1 ZoKR aj na dovolacie konanie vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd však v rozpore so zákonným príkazom obsiahnutým v ustanovení § 47 ods. 1 ZoKR konal v dovolacom konaní... ďalej a dokonca vydal aj rozhodnutie vo veci samej.

Porušovateľovou povinnosťou bolo prerušiť konanie a vo veci ďalej nevykonávať procesné úkony. Uvádzame, že účinky vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu..., teda aj

účinnok prerušenia konania, nastali dňa 14. marca 2012 a dovolací súd vydal uznesenie o dovolaní dňa 29. marca 2012, teda v čase, kedy bolo dovolacie konanie zo zákona prerušené. Správca úpadcu nepodal návrh na pokračovanie v dovolacom konaní, čo je v zmysle § 47 ods. 3 ZKR podmienkou pre pokračovanie v konaní, ktoré je podľa § 47 ods. 1 ZKR prerušené.

Právo úpadcu, tretích osôb ako aj práva veriteľov či dlžníkov úpadcu na súdnu a inú právnu ochranu sa v prípade, ak je predmetom súdneho konania majetkové právo podliehajúce konkurzu, napĺňa výlučne prostredníctvom osobitných konaní upravených v ZoKR ako spory vyvolané, resp. súvisiace s konkurzným a reštrukturalizačným konaním. Súd nerešpektujúci prednosť týchto právnych prostriedkov zmaril možnosť úpadcu, resp. nepriamo aj dotknutých osôb, teda veriteľov účinne uplatňovať svoje práva. Ak má oprávnený subjekt, v tomto prípade správca úpadcu za to, že na naplnenie práv úpadcu a účelu konkurzného konania je potrebné v prerušenom konaní pokračovať, z vlastnej vôle podá návrh na pokračovanie v konaní..., k čomu však v prejednávanom prípade nedošlo.

Postupom súdu, kedy tento po vyhlásení konkurzu konal nezákonne v konaní ďalej teda nerešpektoval stav prerušenia konania, vznikla situácia, že súd konal ako s oprávneným subjektom s úpadcom a jeho štatutárnym orgánom, pričom však procesné práva úpadcu mohol v tom čase vykonávať výlučne správca...

Je legitímne od súdu ako štátneho orgánu očakávať, že bude sledovať verejne prístupné informácie zverejňované o účastníkoch konania v Obchodnom vestníku. Nakoľko právna úprava zverejňovania uznesení v konkurznom konaní vyžaduje jeho sledovanie aj od veriteľov – fyzických a právnických osôb, pokiaľ chcú mať zabezpečený výkon svojich práv v konkurze, nebolo by ničím odôvodnené, ak by sa táto činnosť nevyžadovala od štátnych orgánov, ktorým je aj súd.“

II.

5. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval najvyšší súd, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti a k vhodnosti ústneho pojednávania. Predseda najvyššieho súdu vo vyjadrení z 22. októbra 2012 uviedol:

„Najvyšší súd, ako súd dovolací sťažnosťou napadnutým uznesením zrušil rozsudok krajského súdu v spojení s opravným uznesením a vrátil vec tomuto súdu na ďalšie konanie.

Takto rozhodol s odkazom na ustanovenie § 243b ods. 1 OSP a svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že rozsudok odvolacieho súdu... je nepreskúmateľný a účastníkovi je týmto rozhodnutím odňatá možnosť konať pred súdom...

Na margo námietok sťažovateľky najvyšší súd uvádza, že s dôvodmi, ktoré viedli k zrušujúcemu rozhodnutiu sa dovolací súd podrobne vysporiadal...

Navyše, v zmysle ustanovenia § 243d ods. 1 OSP, krajský súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, vec opätovne prejedná a rozhodne meritórnym rozhodnutím...

Ďalej je potrebné uviesť, že dovolacie konanie nebolo prerušené z dôvodu, že uznesenie okresného súdu o vyhlásení konkurzu sp. zn. 3 K 86/2011 zo 7. marca 2012 nadobudlo právoplatnosť 31. marca 2012, teda až po rozhodnutí dovolacieho súdu a táto skutočnosť bola do obchodného registra okresného súdu zapísaná 18. apríla 2012. Dovolaciemu súdu nebolo doručené uznesenie okresného súdu v súlade s § 22 ods. 2 ZoKR. Predmetný konkurz bol vyhlásený 31. marca 2012 a funkcia správcu konkurznej podstaty Mgr. O. K. vznikla 23. júna 2012.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, najvyšší súd má za to, že napadnutým uznesením k porušeniu sťažovateľkou namietaných práv nedošlo... Oznamujeme, že najvyšší súd súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.“

6. Na výzvu ústavného súdu sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu listom z 10. septembra 2012 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

7. Ústavný súd po vyhodnotení stanovísk účastníkov konania dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto boli splnené podmienky na upustenie od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a sťažnosť bola prejednaná na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu. Po posúdení sťažnosti a jej príloh, uznesenia najvyššieho súdu a vyjadrenia k sťažnosti dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je čiastočne dôvodná.

8. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastniť majetok.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

10. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí

všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Z judikatúry ústavného súdu možno in concreto poukázať aj na prípady, keď tento vyslovil porušenie základného práva na súdnu ochranu a zrušil rozhodnutie všeobecného súdu vydané v takej procesnej situácii, ktorá vzhľadom na relevantné podústavné normy takýto postup vylučovala (napr. nález sp. zn. I. ÚS 390/2008, kde ústavný súd zrušil rozhodnutie najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu potvrdzujúce rozhodnutie prvostupňového súdu o zastavení konania pri nerešpektovaní zákonného zákazu zastavenia odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku).

11. V posudzovanej veci bolo súčasne nevyhnutné posúdiť, či najvyšší súd konal tak, ako mu ukladá ústavný imperatív obsiahnutý v čl. 2 ods. 2 ústavy, teda na základe ústavy v jej medziach a v rozsahu a spôsobilom, ktorý ustanoví zákon. Procesná situácia, v ktorej sa ocitol úpadca, síce nepatrí medzi frekventované v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, nemožno ju však považovať ani za výnimočnú. Zjednodušene možno povedať, že v prípade úpadcu išlo v určitom konkrétnom okamihu priebehu súdneho konania v bežnom obchodno-právnom spore o konkurenciu právomoci dovolacieho súdu a konkurzného súdu. Dovolací súd pritom rozhodol o dovolaní až potom, ako nastali účinky vyhlásenia konkurzu

a predmetom konania bolo zaplatenie pohľadávky úpadcu voči jeho dlžníkovi, o ktorej v tom čase existovalo právoplatné rozhodnutie krajského súdu.

12. Ústavný súd už mal možnosť vo veci iného sťažovateľa vyjadriť sa k účinkom vyhlásenia konkurzu na prebiehajúce konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Aj napriek tomu, že nešlo o totožnú situáciu, závery ústavného súdu v tejto inej veci sú analogicky aplikovateľné aj vo veci sťažovateľky. V náleze sp. zn. I. ÚS 368/08 ústavný súd nevyhovел sťažnosti sťažovateľa, ktorý navrhoval vysloviť porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a sťažnosť odôvodnil tým, že najvyšší súd nekonal o mimoriadnom dovolaní, ktoré podal generálny prokurátor na jeho podnet potom, ako bol vyhlásený konkurz na druhého účastníka súdneho konania. Ústavný súd uzavrel, že dôsledkom vyhlásenia konkurzu bolo prerušenie konania v jeho veci na najvyššom súde, pričom k prerušeniu konania došlo zo zákona (ex lege). Výraz „sa prerušujú“ ústavný súd interpretoval ako zákonný imperatív, ktorým je každý konajúci súd (vrátane najvyššieho súdu v konaní o dovolaní, alt. mimoriadnom dovolaní) viazaný a nemôže sa od neho odchýliť tak, ako to požadoval sťažovateľ. Sťažovateľ vo veci sp. zn. I. ÚS 368/08 argumentoval aj tým, že konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora je novo začatým konaním s právne relevantným začiatkom (podanie mimoriadneho dovolania na najvyššom súde) a právne relevantným koncom v podobe rozhodnutia najvyššieho súdu o ňom. S týmto názorom sa však ústavný súd nestotožnil. Občianske súdne konanie v obchodno-právnej veci sa začalo na okresnom súde a na základe podaného odvolania pokračovalo na krajskom súde. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti právoplatnému rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu sa týkalo tej istej právnej veci, ktorá bola predmetom konania na okresnom súde a krajskom súde a v konaní na strane žalobcu a žalovaného vystupovali tí istí účastníci. Totožnosť predmetu konania a totožnosť jeho účastníkov neumožňujú urobiť radikálny záver prezentovaný sťažovateľom, že konanie na najvyššom súde sa neprerušuje. Konanie na najvyššom súde po podaní mimoriadneho dovolania bolo súčasťou konania (etapou, štádiom) v obchodno-právnej veci sťažovateľa, ktoré sa začalo na okresnom súde. Ústavný súd bol preto názoru, že konanie pred najvyšším súdom vo veci sťažovateľa bolo v dôsledku

vyhlásenia konkurzu na druhého účastníka tohto konania ex lege prerušené [§ 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb.] a existencia tejto zákonnej prekážky bránila najvyššiemu súdu konať. Ak najvyšší súd podľa účinnej zákonnej úpravy konať nemohol, nemohol ani porušiť základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

13. Aj napriek tomu, že zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov už bol v čase rozhodovania najvyššieho súdu zrušený, úprava prerušenia súdnych konaní v rámci účinkov vyhlásenia konkurzu ostala obdobná. Vychádzajúc z § 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, tento zákon upravuje riešenie úpadku dlžníka speňažením majetku dlžníka a kolektívnym uspokojením jeho veriteľov. Kolektívne uspokojenie veriteľov speňažením majetku dlžníka vylučuje individuálne postupy, a práve z tohto dôvodu § 47 ods. 1 a 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii ustanovujú, že vyhlásením konkurzu sa prerušujú všetky súdne a iné konania, ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi, a že v takto prerušených konaniach možno pokračovať na návrh správcu, ktorý sa podaním takéhoto návrhu stáva účastníkom konania namiesto úpadcu. Dikcia zákona o konkurze a reštrukturalizácii pritom nerozlišuje, či úpadca vystupoval na strane žalobcu alebo žalovaného, a nie je relevantné ani to, v akom štádiu sa nachádza prebiehajúce súdne konanie (prvostupňové, odvolacie, dovolacie). Jediným referenčným kritériom prerušenia súdneho konania je, že sa týka majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi.

14. V tejto veci ústavný súd považoval za nespornú skutočnosť, že pohľadávka úpadcu, ktorá bola predmetom súdneho konania, patrí pod obsah pojmu majetok podliehajúci konkurzu (§ 67 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), pričom pre nedostatok právomoci mu neprislúchalo skúmať jej existenciu alebo výšku a už vôbec nie revidovať závery, ktoré v zmeňujúcom rozsudku vyslovil krajský súd. Ústavný súd sa preto obmedzil na skúmanie podstatnej právnej otázky, ktorou ostala právomoc najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu zrušiť zmeňujúci rozsudok krajského súdu potom, ako nastali účinky vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu.

15. Podľa § 23 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii vyhlásením konkurzu sa začína konkurz. Konkurz sa považuje za vyhlásený zverejnením uznesenia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku. Vyhlásením konkurzu sa dlžník stáva úpadcom. V prípade úpadcu bol konkurz vyhlásený uznesením okresného súdu zo 7. marca 2012, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku 14. marca 2012. Týmto dňom nastali účinky vyhlásenia konkurzu predpokladané v ustanoveniach prvého oddielu piatej hlavy zákona o konkurze a reštrukturalizácii, vrátane prerušenia súdneho konania v spore o zaplatenie sumy 242 929,70 € s príslušenstvom, ktorej sa domáhal úpadca ako žalobca proti spoločnosti S., a. s., ako žalovanému. Súdne konanie sa v tomto momente (14. marca 2012) nachádzalo v štádiu dovolacieho konania, keď najvyšší súd mal rozhodnúť o dovolaní žalovaného proti zmeňujúcemu rozsudku krajského súdu, ktorým ho tento zaviazal zaplatiť úpadcovi žalovanú sumu s príslušenstvom a nahradiť mu trovy konania. Týmto dňom však zároveň došlo k prerušeniu dovolacieho konania, a to ex lege bez toho, aby sa na to vyžadovala akákoľvek forma procesnej iniciatívy dovolacieho súdu. Pokiaľ zákon o konkurze a reštrukturalizácii v § 47 ods. 1 ustanovuje, že súdne konanie sa prerušuje, táto procesná norma je prekážkou ďalšieho konania dovolacieho súdu, ktorý v dôsledku zákonného prerušenia konania nemôže vo veci ďalej konať a už vôbec nemôže vo veci meritórne rozhodnúť, a to ani vtedy, ak zistí, že dovolanie je dôvodné a je na mieste zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu. Subjektívna ne/vedomosť dovolacieho súdu o prerušení konania v dôsledku vyhlásenia konkurzu je pritom rovnako právne irelevantná, keď účinok prerušenia konania nastáva objektívne nezávisle na poznaní tejto skutočnosti konajúcim dovolacím súdom. De lege lata pritom platí, že súd môže v prerušenom konaní pokračovať iba na návrh správcu, ktorý sa takto stáva dominus litis a jedine od jeho iniciatívy závisí prípadné pokračovanie v prerušenom konaní.

16. V súdnej veci nie je sporné, že najvyšší súd rozhodol o dovolaní potom, ako bolo konanie ex lege prerušené, a nie je sporné ani to, že najvyšší súd nerozhodol na návrh správcu. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sa javí, že najvyšší súd jednoducho v čase rozhodnutia (29. marca 2012) nemal vedomosť o tom, že konanie bolo prerušené, pričom tento predpoklad ústavného súdu umocňuje aj vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu k prijatej sťažnosti. Argumentácia najvyššieho súdu, v zmysle ktorej uznesenie o vyhlásení

konkurzu nadobudlo právoplatnosť až 31. marca 2012, a táto skutočnosť bola do obchodného registra zapísaná až 18. apríla 2012, neobstojí, keďže platná práva úprava spája účinky vyhlásenia konkurzu so zverejnením uznesenia o jeho vyhlásení v Obchodnom vestníku a táto skutočnosť nastala 14. marca 2012. Rovnako neobstojí argumentácia najvyššieho súdu, že mu konkurzný súd nedoručil uznesenie o vyhlásení konkurzu. Je síce pravdou, že § 22 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii ukladá konkurznému súdu povinnosť doručiť uznesenie o vyhlásení konkurzu aj súdu známym orgánom, ktoré vedú s dlžníkom konanie, ktoré sa v dôsledku vyhlásenia konkurzu prerušuje, táto povinnosť má však len informačný charakter a ani jej prípadné nesplnenie nemôže zmariť objektívne nastané účinky vyhlásenia konkurzu tak, ako ich predpokladá § 47 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Bez ohľadu na uvedené však ústavný súd z uznesenia okresného súdu zistil, že tento s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou nemal vedomosť o prebiehajúcim konaní, ktorého predmetom bola žalovaná pohľadávka úpadcu voči žalovanému. Túto totiž v rámci vyjadrenia o svojich majetkových pomeroch neidentifikoval ani samotný úpadca (vtedy ešte ako dlžník) vo vyjadrení k návrhu na vyhlásenie konkurzu a ani predbežný správca ustanovený uznesením konkurzného súdu z 31. januára 2012.

17. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené uzatvára, že najvyšší súd v rozpore s ústavným imperatívom konal iba na základe zákona a v jeho medziach v súdnej právnej veci konal a rozhodol vtedy, keď už vzhľadom na účinky vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu bolo dovolacie konanie prerušené (z čoho implicitne vyplývala nemožnosť meritórneho rozhodnutia o dovolaní), a to bez toho, aby pokračovanie v konaní inicioval správca. Najvyšší súd tak poskytol súdnu ochranu žalovanému účastníkovi konania, ktorému v danom čase už túto ochranu poskytnúť nemohol, a naopak, neposkytol zákonnú a spravodlivú súdnu ochranu ani úpadcovi (v rovine prerušeného konania) a ani správcovi, ktorý ako dominus litis mohol jediný iniciovať pokračovanie v konaní a stať sa tým účastníkom konania namiesto úpadcu. Tým porušil základné právo správcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 nálezu). Z hľadiska ochrany ústavnosti je pritom irelevantné, že v čase rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bol správcom úpadcu Ing. E. H., PhD., a sťažovateľka sa stala správcou až po uznesení konkurzného súdu z 18. júna 2012.

Prerušenie konania totiž nastáva ex lege a právo iniciovať pokračovanie v konaní zákona o konkurze a reštrukturalizácii spája s osobou správcu bez ohľadu na to, kto túto funkciu zastáva.

18. Na výrok o porušení označených práv sťažovateľky nadväzoval výrok o zrušení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a o vrátení veci na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde (výrok 2 nálezu). Pod vrátením veci na ďalšie konanie je potrebné rozumieť vrátenie veci najvyššiemu súdu do štádia prerušeného konania o dovolaní žalovaného, pričom ďalší osud dovolacieho konania závisí od naplnenia predpokladov ustanovených v príslušných ustanoveniach zákona o konkurze a reštrukturalizácii (napr. správca môže iniciovať pokračovanie v konaní podľa čl. 47 ods. 3 alebo účinky vyhlásenia konkurzu môžu zaniknúť zverejnením oznámenia o právoplatnosti uznesenia o zrušení konkurzu v Obchodnom vestníku podľa § 102 ods. 5).

19. Pokiaľ sťažovateľka súčasne namietala porušenie svojich majetkových práv uznesením najvyššieho súdu (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu), v tejto časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel. Správca síce môže byť účastníkom konkurzného konania v tej jeho časti, kde sa má rozhodovať o jeho právach a povinnostiach (§ 24 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), najvyšší súd však napadnutým uznesením nemohol zasiahnuť do jej pohľadávok či majetkovo-právneho postavenia. Absentuje tu teda príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením a označenými právami správcu, a preto ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovel (výrok 4 nálezu).

III.

20. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania úspešnej sťažovateľky. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným

súdom v sume 323,50 €, a to za 2 úkony právnej pomoci po 127,16 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,63 € a 20 % DPH v sume 53,92 €, ktoré zaviazal najvyšší súd zaplatiť na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2012